

Llawdriniaeth i dynnu canser yr iau (a thynnu'r iau dros dro)

*Mae 'arweiniad
Techlechydd' NICE
yn rhoi cyngor i'r
GIG ar sut a phryd y
gellir defnyddio
triniaethau newydd
mewn arfer clinigol.*

Mae'r daflen hon yn ymwneud â sut a phryd y gellir defnyddio llawdriniaeth i dynnu canser yr iau (a thynnu'r iau dros dro) yn y GIG i drin pobl â chanser yr iau. Mae'n egluro'r canllawiau (cyngor) gan NICE (y Sefydliad Cenedlaethol dros Iechyd a Rhagoriaeth Glinigol).

Mae arweiniad Techlechydd yn gwneud argymhellion ar ddiogelwch triniaeth a pha mor dda mae'n gweithio. Mae ymyriad yn brawf, triniaeth neu lawdriniaeth sy'n cynnwys torri neu wneud twll yn y croen, neu endosgop i edrych y tu mewn i'r corff, neu ffynonellau ynni fel pelydrau-X, gwres neu uwchsain. Nid yw'r canllawiau yn cynnwys p'un a ddylai'r GIG ariannu'r driniaeth ai peidio. Gwneir penderfyniadau ynglŷn ag ariannu gan gyrff lleol y GIG (ymddiriedolaethau gofal sylfaenol ac ymddiriedolaethau ysbyty) ar ôl ystyried pa mor dda mae'r driniaeth yn gweithio a ph'un a yw'n cynnig gwerth am arian i'r GIG.

Mae NICE wedi paratoi'r canllawiau hyn gan fod y driniaeth yn eithaf newydd. Golyga hyn nad oes llawer o wybodaeth hyd yma am ba mor dda mae'n gweithio, pa mor ddiogel ydyw a pha gleifion fydd yn cael y budd mwyaf ohoni.

Ysgrifennwyd y daflen hon i helpu pobl y cynigiwyd y driniaeth hon iddynt fel y gallant benderfynu p'un a ddylent gytuno (cydsynio) iddi ai peidio. Nid yw'n disgrifio canser yr iau na'r driniaeth yn fanwl - dylai aelod o'ch tîm gofal iechyd hefyd roi gwybodaeth lawn a chynghor i chi am y rhain. Mae'r daflen yn cynnwys rhai cwestiynau y gallech fod am eu gofyn i'ch meddyg i'ch helpu i benderfynu. Ceir rhai ffynonellau gwybodaeth a chymorth pellach ar dudalen 6.

Beth mae NICE wedi'i ddweud?

Mae'r dystiolaeth bresennol ynglŷn â'r driniaeth hon wedi codi pryderon ynglŷn â pha mor dda mae'r driniaeth yn gweithio a pha mor ddiogel ydyw. Os yw meddyg am ddefnyddio'r driniaeth hon ar gyfer canser yr iau, dylai sicrhau ei fod yn cymryd camau ychwanegol i egluro'r ansicrwydd ynglŷn â pha mor dda mae'n gweithio, a pha mor ddiogel ydyw. Dylai egluro'r risgiau o farwolaeth neu broblemau difrifol eraill a'r angen posibl am drawsblaniad iau ar ôl y driniaeth. Dylai hyn ddigwydd cyn i'r claf gytuno i'r driniaeth (ai peidio). Dylai'r claf gael y daflen hon ac unrhyw wybodaeth ysgrifenedig arall fel rhan o'r drafodaeth. Dylid hefyd roi trefniadau arbennig ar waith ar gyfer monitro'r hyn sy'n digwydd i'r claf ar ôl y driniaeth.

Mae NICE wedi dweud hefyd mai dim ond i gleifion y mae eu canser yr iau yn peryglu eu bywyd y dylai'r driniaeth gael ei chynnig, a lle y mae triniaethau eraill wedi methu neu nad ydynt yn addas i'r claf.

I gael manylion holl ganllawiau NICE ar ganser yr iau a'i driniaethau, ewch i'n gwefan yn www.nice.org.uk/Guidance/Topic

*Efallai nad hon yw'r
unig driniaeth bosibl
ar gyfer cancer yr
iau.*

*Dylai eich tîm gofâl
iechyd siarad â chi
ynghylch
p'un a yw'n addas i
chi a pha opsiynau
triniaeth eraill sydd
ar gael.*

Llawdriniaeth i dynnu cancer yr iau (a thynnu'r iau dros dro)

Yr enw meddygol ar y driniaeth hon yw 'Echdoriad hepatig ex-vivo ac ail-fewnblannu ar gyfer cancer yr iau'.

Ni chaiff y driniaeth ei disgrifio'n fanwl yma - siaradwch â'ch arbenigwr i gael disgrifiad llawn.

Gellir disgrifio cancer yr iau fel 'cancer sylfaenol yr iau' os yw'n dechrau yn yr iau neu fel 'cancer eilaidd yr iau' os yw'r cancer yn dechrau rhywle arall yn y corff ac yn lledaenu i'r iau. Gellir defnyddio'r driniaeth hon ar gyfer cancer sylfaenol yr iau a chanser eilaidd yr iau. Mae'r triniaethau y gellir eu cynnig yn dibynnu ar y math o ganser a faint y mae wedi lledaenu. Nid yw llawdriniaeth yn bosibl bob amser oherwydd maint a lleoliad y cancer, yn arbennig pan fydd wedi'i leoli ger y gwythiennau sy'n cysylltu â'r iau.

I rai cleifion, gall fod yn bosibl i'r rhan o'r iau yr effeithir arni gael ei thorri i ffwrdd a'i thynnu. Mewn achosion datblygedig iawn o ganser, tynnir yr iau yn llwyr o gorff y claf ac yna cynhelir llawdriniaeth arno cyn rhoi'r rhannau o'r iau sy'n rhydd o ganser yn ôl yng nghorff y claf.

Beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Os yw eich meddyg wedi cynnig y driniaeth hon i chi ar gyfer canser yr iau, dylai ddweud wrthyfod fod NICE wedi penderfynu bod pryderon ynglŷn â pha mor dda mae'r driniaeth yn gweithio a pha mor ddiogel ydyw. Nid yw hyn yn golygu na ddylid cyflawni'r driniaeth, ond dylai eich meddyg egluro beth mae'r driniaeth yn ei olygu yn llawn a thrafod y manteision a'r risgiau posibl gyda chi. Dylai egluro'r risgiau o farwolaeth neu broblemau difrifol eraill a'r angen posibl am drawsblaniad iau ar ôl y driniaeth. Dim ond ar ôl i'r drafodaeth hon gael ei chynnal y dylid gofyn i chi p'un a ydych am gytuno i gael y driniaeth hon. Dylech gael gwybodaeth ysgrifenedig, gan gynnwys y daflen hon, a'r cyfle i drafod y driniaeth gyda'ch meddyg cyn i chi benderfynu.

Mae NICE wedi penderfynu hefyd fod angen mwy o wybodaeth am y driniaeth hon. Efallai y bydd eich meddyg yn gofyn i chi a ellir defnyddio manylion am eich triniaeth i helpu i gasglu rhagor o wybodaeth am y driniaeth hon. Bydd eich meddyg yn rhoi rhagor o wybodaeth i chi am hyn.

Efallai y byddwch am ofyn y cwestiynau isod

- Beth yn union yw'r driniaeth hon?
- Beth yw'r manteision posibl?
- Beth yw'r tebygolrwydd y bydd y manteision hynny yn berthnasol i mi? A allai cael y driniaeth wneud i mi deimlo'n waeth?
- A oes triniaethau amgen?
- Beth yw risgiau'r driniaeth?
- A yw'r risgiau'n fach neu'n ddifrifol? Pa mor debygol ydyw y byddant yn digwydd?
- Pa ofal y bydd ei angen arnaf ar ôl y llawdriniaeth?
- Beth sy'n digwydd os aiff rhywbeth o'i le?
- Beth allai ddigwydd os na chaf y driniaeth?

*Gallech ddewis
cael y driniaeth
hon, cael triniaeth
wahanol, neu
beidio â chael
triniaeth
o gwbl.*

Crynodeb o fanteision a risgiau posibl

Disgrifir rhai o'r manteision a'r risgiau a welwyd yn yr astudiaethau a ystyriwyd gan NICE yn fras yma. Edrychodd NICE ar bedair astudiaeth fach o'r driniaeth hon.

Pa mor dda mae'r driniaeth yn gweithio?

Mewn astudiaeth yn cynnwys 22 o gleifion â chanser, goroesodd 13 allan o'r 22 o gleifion y driniaeth a chawsant eu rhyddhau o'r ysbyty. Mewn dau o'r cleifion, nid oedd modd ail-fewnblannu'r iau a echdynnwyd. Dair blynedd ar ôl y driniaeth, bu farw 10 allan o'r 13 o gleifion oherwydd i'w canser yr iau ddychwelyd.

Mewn astudiaeth arall o wyth claf â chanser, cafodd pedwar claf y driniaeth ac roedd dau yn fyw 5 mis ar ôl y driniaeth. Mewn astudiaeth arall o 16 o gleifion, cafodd dau glaf y driniaeth hon. Roedd un o'r cleifion yn fyw ac yn rhydd o'r clefyd bron 6 mlynedd ar ôl y driniaeth a bu farw'r claf arall erbyn pedwar mis ar ôl y driniaeth (oherwydd problem â'r coluddyn nad oedd yn gysylltiedig â'r canser). Mewn astudiaeth derfynol o un claf, nodwyd bod y claf yn rhydd o'r clefyd flwyddyn ar ôl y driniaeth.

Edrychodd yr astudiaeth o 22 o gleifion ar ba mor hir roedd y driniaeth yn para hefyd. Gwelodd fod y driniaeth yn para tua 14 awr a bod yr iau yn cael ei dynnu allan o'r corff am tua saith awr.

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cynghorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cynghorwyr mai nod y driniaeth yw goroesi.

Risgiau a phroblemau posibl

Yn yr astudiaeth a oedd yn cynnwys 22 o gleifion, bu farw naw claf cyn y gellid eu rhyddhau o'r ysbyty. Yn yr astudiaeth hon hefyd roedd angen i saith claf gael trawsblaniad iau yn syth ar ôl y driniaeth neu mewn triniaeth arall yn ddiweddarach (ni chofnodwyd amseriadau'r triniaethau yn yr astudiaeth). Yn yr astudiaeth o wyth claf, bu farw dau glaf ar ôl y driniaeth.

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cynghorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cynghorwyr fod y problemau posibl yn cynnwys marwolaeth, methiant yr iau, gwaedu a'r angen am drallwysiad gwaed neu drawsblaniad iau gan roddwr.

Rhagor o wybodaeth am ganser yr iau

Gall NHS Choices (www.nhsdirect.wales.nhs.uk) fod yn fan da i gael gwybod mwy. Efallai y gall eich gwasanaeth cyngor a chysylltiadau cleifion (a elwir yn PALS fel arfer) lleol roi cyngor a chymorth pellach i chi.

NICE

Mae NICE yn llunio canllawiau (cyngor) i'r GIG ynglŷn ag atal, canfod a thrin gwahanol gyflyrau meddygol. Ysgrifennir y canllawiau gan arbenigwyr annibynnol gan gynnwys gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a phobl sy'n cynrychioli cleifion a gofalwyr. Maent yn ystyried pa mor dda mae ymyriad yn gweithio a pha mor ddiogel ydyw, ac yn holi barn cynghorwyr arbenigol. Mae'r arweiniad Techlechydd yn berthnasol i'r GIG cyfan yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Disgwylir i staff sy'n gweithio yn y GIG ddilyn y canllawiau hyn.

I gael rhagor o wybodaeth am NICE, ei waith a sut mae'n gwneud penderfyniadau, ewch i www.nice.org.uk/aboutguidance

Mae'r daflen hon yn ymwneud ag 'echdoriad hepatig ex-vivo ac ail-fewnblannu ar gyfer canser yr iau'. Mae'r daflen hon a'r canllawiau llawn a anelir at weithwyr gofal iechyd proffesiynol ar gael yn www.nice.org.uk/HTG190

Rydym yn annog sefydliadau gwirfoddol, sefydliadau'r GIG a chlinigwyr i ddefnyddio testun o'r llyfryn hwn yn eu gwybodaeth eu hunain am y driniaeth hon.

National Institute for Health and Clinical Excellence

MidCity Place, 71 High Holborn, London, WC1V 6NA; www.nice.org.uk

ISBN 978-1-4731-7900-4

N1942 1P Apr 09

© National Institute for Health and Clinical Excellence, 2009. All rights reserved. This material may be freely reproduced for educational and not-for-profit purposes. No reproduction by or for commercial organisations,

Gwybodaeth am arweiniad Techlechydd NICE 190

or for commercial purposes, is allowed without the express written permission of NICE.